

Tampereen kaupunkistrategia 2020

Toimintaympäristöanalyysi

Kannen kuva: Peppi Takala

1.1 Johdanto

Muuttuva toimintaympäristö asettaa haasteita kaupungin kehitykselle, mutta avaa myös uusia mahdollisuuksia. Tampereella on perinteisesti reagoitu muutoksiin nopeasti ja aktiivinen toimintatapa on ollut varmistamassa kaupungin suotuisaa kehitystä. Toimintaympäristön analysointi, omien vahvuuksien ja heikkouksien tunteminen sekä tulevaisuuden muutoshaasteiden ennakointi on tärkeää, jotta Tampere pystyy jatkossakin vastaamaan toimintaympäristön haasteisiin.

Toimintaympäristöanalyysissä on kuvattu Tampereen menestyksen kivijalkoja, menestymismahdollisuuksia heikentäviä tekijöitä ja keskeisiä tulevaisuuden muutoshaasteita. Lisäksi on kuvattu Tampereen tärkeimmät yhteistyökumppanit ja kilpailijat.

Menestyksen kivijalat ovat asioita, joiden varaan Tampereen menestys on tähän päivään asti perustunut. Samat kivijalat ovat varmistamassa myös tulevaa menestystä, jos niihin kohdistuviin haasteisiin reagoidaan ennakoivasti. Tampere tarvitsee myös uusia kivijalkoja vanhojen rinnalle.

Menestymisen mahdollisuuksia heikentävät tekijät ovat asioita, jotka ovat Tampereella heikommin kuin muualla, tai voivat muutoin osaltaan vaarantaa Tampereen kykyä menestyä. Omien heikkouksien tunnistaminen on tärkeä askel muutoksen tiellä. Oikeaan osuvilla toimenpiteillä monet tämän päivän heikkouksista voidaan muuttaa tulevaisuuden vahvuuksiksi.

Muutoshaasteet ovat mahdollisuuksia tai vaikeuksia, joilla on merkitystä kaupungin toimintaan tai kykyyn saavuttaa haluttu tulevaisuus. Muutokset ulottuvat mittakaavaltaan paikallisesta globaaliin. Yhteistä niille kaikille kuitenkin on se, että ne haastavat kaupungin totunnaiset menettely- ja toimintatavat. Näihin haasteisiin vastaaminen on Tampereen tulevaisuuden kannalta avainasemassa.

1.2 Tampereen menestyksen kivijalat

- Teollisuuden uudistumiskyky
- Huipputeknologiaa hyödyntävä korkea osaaminen
- Korkeatasoinen koulutustarjonta
- Aktiivinen kulttuurielämä
- Nuoren aktiiviväestön suuri osuus
- Monipuoliset kunnalliset palvelut ja toimivat palvelumarkkinat
- Kaupungin sijainti ja yhteydet
 - Toimiva kaupunkirakenne, vetovoimainen asuin- ja elinympäristö ja sopiva koko
- Sosiaalinen vakaus
- Hyvän ja turvallisen kaupungin imago
- Aktiivinen kehittämisote
- Kaupungin osaava henkilöstö
- Tasapainoinen ja vakaa talous

1.3 Tampereen menestymisen mahdollisuuksia heikentäviä tekijöitä

- Suhteellisen vähän ylemmän korkea-asteen tutkinnon* suorittaneita, lapsiperheitä* ja ulkomaan kansalaisia muihin suuriin kaupunkeihin verrattuna
- Suhteellisen alhainen asukkaiden tulotaso* muihin suuriin kaupunkeihin verrattuna
- Suhteellisen paljon työttömiä muihin suuriin kaupunkeihin verrattuna
- Hitaus palvelurakenteiden ja toimintatapojen muutosten käytäntöön viemisessä
- Monimuotoisten asumisvaihtoehtojen vähäisyys*
- Heikko kansainvälinen tunnettuus
- Suorien kansainvälisten liikenneyhteyksien vähäisyys
- Liikenteen ongelmat; keskustan tuloväylien ruuhkautuminen

* Seudullisessa tarkastelussa tekijät eivät ole samassa määrin haasteellisia

1.4 Keskeisiä tulevaisuuden muutoshaasteita

- Tampere ja Tampereen kaupunkiseutu kasvavat
- Väestörakenne muuttuu, palvelutarpeet eriytyvät ja hyvinvointierot kasvavat
- Heikentyneen työllisyystilanteen myötä sosiaaliset ongelmat lisääntyvät
- Palvelusektori kasvaa ja palveluliiketoiminta kehittyy
- Talouden globaalit rakenteet muuttuvat ja kilpailu osaajista ja investoinneista lisääntyy
- Kuntien taloudellinen tilanne kiristyy ja tuottavuusvaatimukset kasvavat
- Henkilöstön eläköityminen kiihtyy ja työvoiman saatavuus vaikeutuu
- Teknologinen muutos jatkuu
- Ympäristövaatimukset lisääntyvät ilmastonmuutoksen edetessä
- Osallistumisen ja yhteisöllisyyden muodot muuttuvat

1.5 Tampereen menestyksen kivijalat ja niihin kohdistuvat keskeiset haasteet

1/10

Kivijalkoina teollisuuden uudistumiskyky, huipputeknologiaa hyödyntävä korkea osaaminen ja korkeatasoinen koulutustarjonta - haasteena talouden globaalien rakenteiden muutos ja kilpailu osaajista ja investoinneista sekä Tampereen kansainvälinen tunnettuus

Tampereen historia rakentuu teolliselle perinteelle. Teollisuudessa on edelleen noin viidennes työpaikoista eli yli puolet enemmän kuin suurissa kaupungeissa keskimäärin. Teolliset työpaikat ovat siirtyneet perinteisestä tuotantotoiminnasta yhä enemmän suunnittelu-, tutkimus- ja kehittämistoimintoihin. Elinkeinorakenteen murros, pääoman ja tuotannon keskittyminen globaalisti ja kansallisesti sekä talouden epävarmuuden lisääntyminen haastavat teollisuuden sijoittumisen ja menestymisen Tampereella. Kaupungin menestyminen jatkossa edellyttää elinkeinorakenteen monipuolistamista esimerkiksi palveluliiketoiminnan sekä korkean teknologian, ympäristöteknologian, elämystalouden ja luovien alojen toimintaedellytyksiä kehittämällä. Koulutus ja tutkimus mahdollistavat uusiutumisen kaikilla toimialoilla.

Tutkimus- ja kehitystoiminta on Tampereella laajinta Suomessa pääkaupunkiseudun jälkeen. Tampereella sijaitsevat korkeakoulut ovat kouluttaneet ja tamperelaiset yritykset rekrytoineet korkean teknologian osaajia. Esimerkiksi ICT-alan työpaikkoja on koko kaupungin työpaikoista noin viidennes. Tulevaisuudessa kilpailu osaamisesta kiristyy niin Suomen kuin koko maailman kasvukeskusten välillä. Tampereen pitää entistä enemmän panostaa houkuttelevan koulutus-, tutkimus- ja yritys ympäristön ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Menestyvien yritysten elinehto on jatkossa yhä selvemmin toimiminen kansainvälisessä ympäristössä ja osana globaaleja arvoketjuja. Suomen menestystekijänä globaaleilla markkinoilla on pidetty laadukasta tutkimus- ja kehitystoimintaa. Tulevaisuudessa erityisesti Aasian osaamiskeskittymät tulevat haastamaan Suomen ja myös Tampereen aseman tutkimus- ja kehitystoiminnan keskittymänä.

Tampere on Suomen suosituin opiskelupaikkakunta. Yliopistot ja korkeakoulut ovat vetovoimaisia sekä kotimaisten että ulkomaisten opiskelijoiden keskuudessa. Halutuimpia opiskelualoja ovat kasvatustieteet ja kauppatieteet. Vahvoja tamperelaisia tutkimusaloja ovat viestintä- ja yhteiskuntatieteet, terveysteknologia, informaatio- ja kommunikaatioteknologia sekä koneenrakennus ja automaatio. Alueen monipuolinen ja laadukas koulutustarjonta on jatkossakin merkittävä tekijä yritysten investointipäätöksissä ja sen myötä koko kaupungin menestyksessä. Elinkeinoelämän ja koulutuksen yhteistyön pitää jatkossa entisestään tiivistyä, jotta osaaminen vastaa kysyntää.

Suomen ikärakenteen muutos ja pitkällä tähtäimellä odotettavissa oleva pula osaavasta työvoimasta haastaa myös Tampereen. Suomessa ainoastaan pääkaupunkiseudulla työperäinen maahanmuutto on tällä hetkellä merkittävä ilmiö; muut suuret kaupunkiseudut eivät ole tässä suhteessa vetovoimaisia. Tampereen tulee lisätä kansainvälistä tunnettuaan myös investointien houkuttelemiseksi.

2/10

Kivijalkana aktiivinen kulttuurielämä – haasteina kulttuurin säilyttäminen vetovoimatekijänä

Tampere tunnetaan kulttuuristaan. Teatterit, museot, musiikki ja muut kulttuurin muodot tuovat kaupunkiin runsaasti vierailijoita ja ovat merkittävä vetovoimatekijä uusien asukkaiden asettumisessa. Haasteena on Tampereen kulttuurisen vetovoiman säilyttäminen taloudellisen tilanteen kiristyessä, omaehtoisen kulttuurin ja luovuuden mahdollistaminen sekä kaupunkikulttuurin monimuotoisuuden eli alaja vastakulttuurien huomioon ottaminen. Kulttuurin ja luovuuden merkitys myös liiketoiminnassa ja työllistäjänä tulee huomioida.

3/10

Kivijalkana nuoren aktiiviväestön suuri osuus – haasteena väestörakenteen muuttuminen, erityisesti ikäihmisten määrän kasvu

Nuoret (15–24v.) ikäluokat muodostavat huomattavan suuren osan Tampereen väestöstä ja elinvoimasta. Kaupunkiin muuttaa vuosittain suuri joukko nuoria ja opiskelijoita, joista monet työllistyvät kaupunkiin valmistumisensa jälkeen. Opiskelijoiden osuus pysyy suurena niin kauan kuin tamperelaiset oppilaitokset säilyttävät vetovoimaisuutensa.

Tampereella huoltosuhde on suurten kaupunkien parhaimmistoa. Haasteena on nuorten perheiden ja korkeakoulutettujen muutto muille kaupunkiseuduille ja seudun muihin kuntiin.

Väestörakenteen erityishaasteena on ikäihmisten määrän voimakas kasvu. Yli 64-vuotiaiden osuuden väestöstä arvioidaan kasvavan lähes 20 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä. 85–94 vuotta täyttäneiden määrä lähes kaksinkertaistuu ja 95 vuotta täyttäneiden määrä kolminkertaistuu vuoteen 2030 mennessä. Yli 95-vuotiaiden suuri määrä on omaileimaista Tampereelle ja se selittyy teollistumisen ajan voimakkaalla muuttoliikkeellä.

Ikäihmisten määrän kasvu on haaste palvelujen järjestämiselle ja tuottamiselle. Aktiivisten ikäihmisten joukko on toisaalta kasvava yhteisöllinen voimavara.

Lasten määrä kääntyy kasvuun 2010-luvulla. Vuoden 2014 jälkeen myös kouluikäisten lasten määrä kääntyy hitaaseen nousuun. Lasten määrä kasvaa voimakkaasti uusilla ja rakenteilla olevilla alueilla.

4/10

Kivijalkoina monipuoliset kunnalliset palvelut ja toimivat palvelumarkkinat – haasteina palvelutarpeiden eriytyminen, palvelusektorin kasvu sekä jatkuva teknologinen muutos

Asukkaiden palvelutarpeiden lisääntyminen ja eriytyminen haastavat kunnallisen palvelutuotannon. Hyvä- ja huono-osaisilla sekä eri ikäryhmillä on toisistaan poikkeavia palvelutarpeita. Kuntalaiset ovat yhä tietoisempia oikeuksistaan ja haluavat entistä yksilöllisempiä palveluja sekä lisää valinnanmahdollisuuksia. Kaupungin tulee vastata myös

ihmisten eriarvoistumisesta ja syrjäytymisestä aiheutuviin ongelmiin. Osa lisääntyvästä kysynnästä suuntautuu yksityiselle sektorille, mutta samalla niukkenevat resurssit pakottavat arvioimaan uudelleen kunnallisten palveluiden sisältöjä ja tuottamistapoja.

Tampereella on otettu rohkeasti käyttöön uusia toimintatapoja palveluiden järjestämisessä. Tilaaja-tuottajamallin kehittäminen edellyttää toimivia palvelumarkkinoita, mutta myös edesauttaa niiden syntymistä ja kehittymistä. Lisääntynyt palveluiden kysyntä edesauttaa myös osaltaan palvelumarkkinoiden kehittymistä. Asiakaslähtöisten palveluprosessien kehittäminen on ajankohtainen haaste. Hajautunut ja useita organisaatioita käsittävä palvelutuotanto asettaa kuitenkin kasvavia vaateita palvelujen järjestäjälle, prosessien hallinnalle ja johtamiselle sekä yhteistyölle järjestöjen kanssa.

Uusi teknologia mahdollistaa monien palveluiden tuottamisen uudella tavalla ja kokonaan uudentyypisten palveluiden kehittämisen. Haasteena on kaupungin kyky hyödyntää uutta teknologiaa tuottavuuden ja laadun kehittämässä tietosuoja ja tietoturva huomioiden.

5/10

Kivijalkana sosiaalinen vakaus – haasteena lisääntyvä köyhyys ja hyvinvointierojen kasvu

Erot väestön sosiaalisessa hyvinvoinnissa ovat Tampereella olleet suhteellisen pieniä eri kaupunginosien välillä. Lisääntyvä köyhyys ja hyvinvointierojen kasvu kuitenkin haastavat sosiaalisen vakauden. Hyvät palvelut ja osallisuuden kokeminen muun muassa kehittyneiden osallistumismahdollisuuksien myötä lisäävät tamperelaisten sitoutumista kaupungin ja lähiyhteisön kehittämiseen.

Kivijalkoina toimiva kaupunkirakenne, vetovoimainen asuin- ja elinympäristö, sopiva koko sekä sijainti ja yhteydet – haasteina voimakas väestön kasvu Tampereella ja koko kaupunkiseudulla, liikenteen ongelmat sekä ilmastomuutos

Tampereen kaupunkirakenne perustuu selkeään keskustaan ja tehokkaasti rakennettuihin lähialueisiin. Asuin- ja elinympäristö on vetovoimainen muun muassa turvallisuuden, laadukkaan yhdyskuntasuunnittelun ja luonnonläheisyyden ansiosta.

Tampereen kaupunkiseutu on Suomen toiseksi suurin. Myös seudun väestönkasvu on suurinta heti pääkaupunkiseudun jälkeen. Ennusteiden mukaan kasvu keskittyy tulevaisuudessakin muutamalle suurimmalle kaupunkiseudulle. Kasvu asettaa haasteita Tampereen seudun kaupunkirakenteen toimivuudelle ja lisää tarvetta kaavoituksen, liikenteen ja palveluiden seudulliselle suunnittelulle. Vaarana on yhdyskuntarakenteen hajoaminen ja kustannusten ja ympäristökuormituksen kasvu.

Kaupunkiseudun palveluyhteistyöllä tavoitellaan muun muassa asukkaiden sujuvan arjen varmistamista kuntarajoista riippumatta sekä kustannussäästöjä ja mittakaavaetuja. Lähitulevaisuudessa valtio puuttunee yhä enemmän kaupunkiseutujen yhteistyön muotoihin, ja osalla kaupunkiseuduista on jo muutettu myös kuntarakenteita. Kuntarakenteiden muutokset muilla kaupunkiseuduilla saattavat vaikuttaa niiden kilpailukykyyn suhteessa Tampereen kaupunkiseutuun, ellei täällä kyetä vastaaviin muutoksiin joko kuntarakenteiden muuttamisella tai kuntayhteistyöllä.

Myös lisääntyneet ympäristövaatimukset ja kasvun aiheuttama ympäristökuormitus haastavat toimivan kaupunkirakenteen kehittämisen. Ilmastonmuutoksen hillintä vaatii ponnistuksia ja aiheuttaa kustannuksia, mutta tarjoaa myös uusia liiketoimintamahdollisuuksia, jotka perustuvat esimerkiksi puhtaan teknologian kehittämiseen. Energiankulutus ja kasvihuonekaasupäästöt lisääntyvät ilman aktiivisia toimia. Tampere onkin sitoutunut ympäristösopimukseen, jotka haastavat kaupungin kehittämään toimintatapojaan puhtaamman ympäristön saavuttamiseksi.

Liikenteen uudelleenjärjestelyjen rooli nousee keskeiseen asemaan kamppailussa ilmastonmuutosta vastaan. Tampere sijaitsee kapealla kannaksella Näsijärven ja Pyhäjärven välissä. Tästä paikallisesta maantieteellisestä erityispiirteestä johtuen Tampereella on etsittävä keinoja keskustaan suuntautuvien liikennemäärien hillitsemiseen.

Tampere sijaitsee liikenteellisessä solmukohtassa ja sen saavutettavuus on hyvä. Etäisyydet pääkaupunkiseudulle ja muihin Etelä-Suomen keskuksiin ovat lyhyet. Yritykset voivat hyödyntää laajaa markkina-aluetta ja työvoimatarjontaa ja vastaavasti asukkaat laajoja työmarkkinoita ja palvelutarjontaa. Haasteena tulevaisuudessa on Tampereen logistisen aseman vahvistaminen, erityisesti riittävien lentoyhteyksien säilyttäminen, nopeiden junayhteyksien kehittäminen ja suorat yhteydet mm. Pietariin, jonka merkitys yhtenä Itämeren alueen keskuksena on kasvamassa.

7/10

Kivijalkana hyvän ja turvallisen kaupungin imago – haasteina vetovoimatekijöiden säilyttäminen ja suurille kaupungeille tyypillisten lieveilmiöiden lisääntyminen

Tampere on vuosi toisensa jälkeen saavuttanut kärkisijoja kaupunkien imago- ja muuttohalukkuustutkimuksissa. Tampereen imago rakentuu useista vetovoimatekijöistä, joiden ylläpitämiseen ja rakentamiseen täytyy jatkuvasti panostaa. Vetovoimatekijöillä on suuri merkitys yritysten ja asukkaiden sijoittumiselle kaupunkiin.

Tampere on tunnettu myös turvallisenä kaupunkina. Esimerkiksi katuruuhkumittauksissa Tampere on edelleen Espoon jälkeen turvallisimman suurista kaupungeista. Kaupungin kasvaessa ja yhteiskunnan rakenteiden muuttuessa suurille kaupungeille tyypilliset lieveilmiöt voivat lisääntyä.

8/10

Kivijalkana aktiivinen kehittämisote – haasteina oikeaan osuvat strategiset valinnat, riittävän poliittisen konsensuksen saavuttaminen heikentyneessä taloustilanteessa ja osallistumisen ja yhteisöllisyyden muuttuvien muotojen huomioon ottaminen

Tamperelainen toimintamalli perustuu poliittisen päätöksenteon vahvistamiseen, avoimeen ja osallistavaan kulttuuriin sekä rohkeuteen uudistaa olemassa olevia toimintatapoja. Pormestarimallin ja tilaaja-tuottaja-mallin kehittämisessä Tampere on tiennäyttäjät ja siinä onnistuminen vaatii jatkuvaa kehittämistyötä. Toimintamallin peruselementeissä onnistuminen vahvistaa Tampereen kykyä menestyä. Haasteita ovat kyky tehdä oikeaan osuvia strategisia valintoja, poliitti-

sen konsensuksen saavuttaminen heikentyneessä taloustilanteessa ja kyky hyödyntää osallistumisen muuttuvia muotoja.

Asuinympäristöihin ja perheeseen kiinnittymisen rinnalle on noussut uudenlaisia yhteisöllisyyden muotoja. Uudet yhteisöt ovat usein itseorganisoituvia ja joustavia ja ne käyttävät tehokkaasti hyväkseen uusia viestintäkanavia ja -teknologioita. Kaupungin on pystyttävä toimimaan myös näissä uusissa yhteisöissä ja luomaan mahdollisuuksia uudenlaisen yhteisöllisyyden kasvulle.

Tieto- ja viestintäteknologian kehittyminen vaikuttaa merkittävästi kaupungin toimintaympäristöön. Uudella teknologialla on merkitystä muun muassa tiedon hakuun ja saantiin, organisaatiomuotoihin ja palveluodotuksiin.

Kiinnostus edustukselliseen demokratiaan saattaa tulevaisuudessa heiketä. Yhteiset asiat kiinnostavat asukkaita, mutta samaan aikaan erilaisissa tutkimuksissa on viitteitä asukkaiden luottamuksen heikkenemisestä kaupunkiorganisaatiota ja perinteisiä vaikuttamismahdollisuuksia kohtaan. Vaikutusmahdollisuuksia haetaan entistä selkeämmin muualta kuin edustuksellisesta demokratiasta. Internet ja uusi yhteisöllisyys tarjoavat asukkaille uusia mahdollisuuksia myös osallistumisen ja vaikuttamisen foorumeilla. Suoralla osallistumisella on mahdollista tukea entistä enemmän valmistelua ja päätöksentekoa sekä palveluiden kehittämistä.

9/10

Kivijalkana kaupungin osaava henkilöstö – haasteena henkilöstön kiihtyvä eläköityminen

Laadukkaiden kunnallisten palveluiden tuotanto on ollut kaupungin osaavan henkilöstön käsissä. Uuden osaavan henkilöstön saaminen eläköityvän henkilöstön tilalle on kasvava haaste. Tilanne on samankaltainen koko Suomessa: väestön ikääntyminen lisää kuntapalvelujen tarvetta ja samaan aikaan suuri osa kunta-alan henkilöstöstä siirtyy eläkkeelle.

Kuntien kilpailukykyä työnantajana on vahvistettava, jotta kunnat pystyvät vastaamaan kiristyvään kilpailuun osaavasta työvoimasta. Muun muassa onnistunut johtamiskulttuuri, hyvä asiakaspalvelu ja toimiva henkilöstöpolitiikka ovat työnantajamaineeseen vaikuttavia tekijöitä, jotka tulee huomioida.

Kaupungin palveluksesta eläköityvien määrä lähes kaksinkertaistuu vuoteen 2012 mennessä. Useasta ammattiryhmästä lähes puolet henkilöstöstä eläköityy vuoteen 2025 mennessä. Henkilöstön poistumaa voidaan korvata tehostamalla rekrytointia, ylläpitämällä henkilöstön työkykyä ja motivaatiota, kehittämällä toiminnan tehokkuutta sekä lisäämällä ostopalveluita, kuntayhteistyötä ja verkkopalveluita.

10/10

Kivijalkana tasapainoinen ja vakaa talous – haasteena kuntien taloudellisen tilanteen kiristyminen ja tuottavuusvaatimusten kasvu

Tasapainoinen ja vakaa talous on perinteisesti ollut yksi Tampereen menestystekijöistä. Se on taannut laadukkaat peruspalvelut ja toisaalta pitkän tähtäimen kehittämisinvestoinnit. Toimintamenojen voimakas kasvu ja maailmanlaajuinen taloudellisen epävarmuuden lisääntyminen haastaa myös Tampereen taloudenpidon.

Tampereen tulee varautua siihen, että taantumien vaikutukset ulottuvat koko valtuustokaudelle. Talouden globaalien rakenteiden jatkuva muutos, jonka osana taantumakin on nähtävä, haastaa toimintatapamme pysyvästi. Epävarmassa toimintaympäristössä olisi löydettävä sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä vaikuttavia keinoja yhtäältä taantumasta selviämiseen ja toisaalta kaupungin menestyksen varmistamiseen tulevaisuudessa. Keinojen valinnassa korostuu säästöjen etsintä, palvelujen priorisointi, tuottavuuden nosto, tehokas konserniohjaus ja tulopohjan lisääminen. Edessä on myös suuria investointitarpeita, joihin on kehitettävä uusia rahoitusmalleja.

1.6 Tärkeimmät yhteistyökumppanit ja kilpailijat

Tärkeimpiä yhteistyökumppaneita ovat kaupunkiseudun kunnat, muut suuret kaupungit Suomessa, kansainväliset verkostot, kuntayhtymät, yliopistot, korkeakoulut ja muut oppilaitokset, elinkeinoelämän toimijat, yksityisen ja kolmannen sektorin palveluntuottajat, järjestöt ja muut julkisen hallinnon edustajat. Yhteistyötä tehdään erityisesti kaupunkirakenteeseen, palvelutuotantoon, elinkeinopolitiikkaan ja koulutukseen liittyvissä asioissa.

Tampereen kaupunkiseutu kilpailee yrityksistä, koulutuspaikoista, pääomasta, työvoimasta, opiskelijoista ja asukkaista pääkaupunkiseudun, suurten suomalaisten yliopistokaupunkien ja ulkomaisten kaupunkiseutujen kanssa. Kilpailuasetelmasta huolimatta kilpailijat ovat useissa asioissa myös tärkeitä yhteistyökumppaneita, joiden kanssa tähdätään yhteisen edun mukaisiin päämääriin.

1.7 Yhteenveto toimintaympäristöanalyysistä

Tampereen kaupunkiseudun asema on vahva suomalaisten kaupunkiseutujen joukossa ja sen kehittämisedellytykset ovat Suomen parhaimmista. Menestyksen kivijalat ovat perusta Tampereen kehittämiseen myös tulevaisuudessa. Toisaalta esiin nousee useita haasteita, jotka ilman aktiivisia kehittämistoimenpiteitä saattavat rapauttaa kivijalkoja.

Kaupunginvaltuusto pohti toimintaympäristöstä kumpuavia haasteita tulevaisuusseminaarissaan 2. helmikuuta 2009. Tulosten perusteella keskeisimmät toimintaympäristön haasteet ovat kuntien taloudellisen tilanteen kiristyminen ja tuottavuusvaatimusten kasvaminen sekä Tampereen ja koko kaupunkiseudun kasvu. Lisäksi erityishaasteina pidettiin väestörakenteen muutosta ja palvelutarpeiden eriytymistä sekä palvelusektorin kasvua ja palveluliiketoiminnan kehittymistä.

Talouden globaalien rakennemuutoksen jatkuminen ja ilmastonmuutos haastavat koko yhteiskunnan muuttamaan toimintamallejaan. Myös Tampereen tulee toiminnassaan ottaa huomioon nämä koko maapalloa koskettavat haasteet.